

ภาคธุรกิจญี่ปุ่นวางยุทธศาสตร์การค้าไปสู่การเป็น **New Trading Nation**

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศฯ ณ กรุงโตเกียว

Mr. Mikio SASAKI ประธาน JFTC กล่าวต่อสมาชิกสภาการค้าระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (Japan Foreign Trade Council) ในโอกาสสังสรรค์ประจำปี เมื่อต้นเดือนมกราคม 2551 ว่าขณะนี้ ญี่ปุ่นต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงทางเศรษฐกิจหลายประการ เช่น ปัญหา sub-prime ในสหรัฐฯ ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น การตกต่ำของค่าเงินดอลลาร์ และราคาหุ้นในตลาด นอกจากนี้ยังมีประเด็นเรื่องความจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานและปัญหาสิ่งแวดล้อม ขณะที่การแข่งขันของตลาดรุนแรงขึ้นตามพัฒนาการของโลก ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ได้สร้างความไม่แน่นอนทางธุรกิจและก่อให้เกิดความกังวลในกลุ่มผู้ประกอบการว่าญี่ปุ่นจะรักษาเสถียรภาพการขยายตัวของเศรษฐกิจและสถานะการแข่งขันในตลาดโลกไว้ได้เพียงใด

JFTC ได้จัดตั้ง Special Research Committee on the Medium Term Vision for Trade and Investment ขึ้นเมื่อปี 2550 เพื่อวิเคราะห์ทิศทางเศรษฐกิจโลก และกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการค้า การลงทุนของญี่ปุ่นในระยะกลางให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมองว่า ญี่ปุ่นในฐานะประเทศที่พึ่งพาการค้า จะเปลี่ยนและควรเปลี่ยนไปอย่างไรในระยะ 5 - 10 ปีข้างหน้า คณะกรรมการฯ ได้สรุปผลการศึกษา พร้อมกับเสนอว่าถึงเวลาที่ญี่ปุ่นต้องปรับเปลี่ยน (remodel) จากเป้าหมายของการเป็น “Trading Nation” ในความหมายเดิม ที่พึ่งพิงอย่างมากต่อการส่งออกสินค้า ไปสู่การเป็น “New Trading Nation” ที่การขยายตัวของเศรษฐกิจเกิดจากการลงทุนระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนประชาชน สินค้า เงิน และข้อมูลข่าวสาร และเพื่อไปสู่เป้าหมายใหม่นี้ ญี่ปุ่นจำเป็นต้องดำเนินการในหลาย ๆ ด้าน เช่น เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน การปฏิรูปภาษี การลดขั้นตอนพิธีการต่างๆ ความร่วมมือกันส่งเสริมเศรษฐกิจ เช่น การลงนาม EPA, FTA และเพิ่มความแข็งแกร่งด้านโครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง เป็นต้น ซึ่งก็สอดคล้องกับนโยบายที่นายกรัฐมนตรี Fukuda ประกาศว่าจะให้ความสำคัญใน 2 เรื่อง ได้แก่ (1) การสร้างชื่อเสียงที่ดีด้านกิจกรรมทางการค้าและการลงทุนของญี่ปุ่นในต่างประเทศ และ (2) ทำให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศเปิด(open nation)มากขึ้น โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก

คณะศึกษาได้วิเคราะห์สถานการณ์และเสนอยุทธศาสตร์ด้านการค้า การลงทุนของญี่ปุ่นในระยะกลาง โดยสรุป ดังนี้

1. สภาวะที่ญี่ปุ่นและผู้ประกอบการญี่ปุ่นต้องเผชิญและปรับตัวเพื่อไปสู่การเป็น “New Trading Nation” ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของราคาวัตถุดิบธรรมชาติและพลังงาน ปัญหาล้างแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงขึ้น อัตราการขยายตัวของประชากรญี่ปุ่นที่ลดลง การเป็นสังคมผู้สูงอายุ และสภาพเศรษฐกิจที่อยู่ในภาวะอิมตัว (mature economy)
2. ญี่ปุ่นจะยังคงเกิดดุลการค้าต่อไป เพราะการส่งออกสินค้าสำเร็จรูป และวัตถุดิบมีแนวโน้มสูงขึ้น การออกไปประกอบธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นในต่างประเทศได้ช่วยเพิ่ม

รายได้และสร้าง **income surplus** ในดุลการเงินระหว่างประเทศ นอกจากนี้รายได้จากภาคการท่องเที่ยวและการจดทะเบียนสิทธิบัตรช่วยทำให้ยอดขาดดุลบริการลดลง เชื่อว่าปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นจะทำให้ยอดเกินดุลการค้าสะสมของญี่ปุ่นสูงขึ้นเรื่อย ๆ แสดงถึงความแข็งแกร่งของภาคธุรกิจและเศรษฐกิจญี่ปุ่นแม้ต้องเผชิญกับภาวะที่ราคาน้ำมันสูงขึ้น

3. เอเชียตะวันออกจะมีความสำคัญมากขึ้นในฐานะที่เป็นฐานธุรกิจและเครือข่ายการผลิตให้แก่บริษัทญี่ปุ่น รวมทั้งจะได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และการเจรจาเขตการค้าเสรี(EPA/FTA) ที่รัฐบาลส่งเสริมและจัดทำขึ้น
4. ญี่ปุ่นมีการพัฒนาด้านการประหยัดพลังงาน และเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาเป็นเวลานานแล้ว จึงเป็นจุดแข็งที่จะสามารถใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพและอำนาจการแข่งขันของอุตสาหกรรมญี่ปุ่นโดยเฉพาะในภาวะที่โลกกำลังตื่นตัวอย่างมากในเรื่องความจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม
5. พลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจไม่ได้อยู่ที่ปัจจัยแรงงาน ทุน และการผลิตเท่านั้น ความสามารถในการแข่งขันในระยะต่อไปจะอยู่ที่การสร้างเครือข่ายการผลิตและโลจิสติกส์ภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ญี่ปุ่นจึงต้องปรับตัวเองจากการเป็นประเทศที่พึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบและส่งออกสินค้าสำเร็จรูป ไปสู่การ 'New Foreign Trading Nation' ที่เน้นการลงทุนระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนบุคลากร สินค้า ทุนและข้อมูล

ความเห็น

1. การค้าระหว่างประเทศของญี่ปุ่นจะดำเนินควบคู่ไปกับการออกไปลงทุนผลิตหรือออกไปให้คำแนะนำสินค้าร่วมกับผู้ผลิตในต่างประเทศมาโดยตลอด การค้าในลักษณะนี้ ทำให้ญี่ปุ่นสามารถควบคุม คุณภาพ มาตรฐานและการออกแบบให้เป็นไปตามที่ต้องการ ขณะเดียวกันก็เป็นวิธีการกีดกันทางอ้อมไม่ให้ผู้ผลิตเข้าถึงตัวผู้ค้าส่งและค้าปลีกโดยง่าย วิธีการเดิม ๆ เหล่านี้ทำได้ยากขึ้น เพราะมีผู้ผลิตที่สามารถพัฒนาการออกแบบและคุณภาพที่มีมาตรฐานสูงมีจำนวนมากขึ้น ญี่ปุ่นจึงต้องหันมาให้ความสำคัญต่อการสร้างพันธมิตรและใช้ความร่วมมือที่มองผลประโยชน์ของคู่ค้า โดยญี่ปุ่นจะเพิ่มบทบาทของตนในการร่วมพัฒนาและแลกเปลี่ยนบุคลากร รวมทั้งข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่าย
2. มีความชัดเจนในนโยบายของภาครัฐและเอกชนญี่ปุ่น ที่จะให้ความสำคัญต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพราะเป็นฐานผลิตและตลาดสำคัญของญี่ปุ่นเดิม และเป็นภูมิภาคที่เศรษฐกิจกำลังขยายตัว ในขณะที่ไทยยังคงเป็นฐานผลิตของอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์ สูง ญี่ปุ่นเริ่มเปลี่ยนความสนใจจากจีน ไปสู่อินเดีย และเวียดนาม เชื่อว่าญี่ปุ่นอาจเข้าไปช่วยเหลือด้านการพัฒนาบุคลากร การเชื่อมต่อเส้นทางและให้ความช่วยเหลือด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นเพื่อเชื่อมต่อ **Logistic** ทั้งระบบภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นกัน

3. JTEPA มีความร่วมมือและโครงการความร่วมมือในหลายๆด้าน รวมทั้งเรื่องการประหยัดพลังงาน และรักษาสภาพแวดล้อมที่ญี่ปุ่นชำนาญ ทิศทางนโยบายของญี่ปุ่นที่จะไปสู่การเป็น ‘New Trading Nation’ จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการไทย และสร้างโอกาสของการร่วมมือกับญี่ปุ่นในประเทศที่สามด้วยเช่นกัน

.....

มกราคม 2551